

Nový objev: rarita – nebo padělek?

Pokaždé, když se v našem oboru objeví něco dosud nepopsaného, vzbudí to mezi sběrateli zájem a naději, že jde o něco nového a možná dokonce unikátního. To se stalo i v tomto případě, kdy nám byla předložena známka s provizorním dopltním přetiskem z roku 1926, ovšem provedeným nikoli na hodnotě HaV 1920, ale HaV 1923.

FRANTIŠEK BENEŠ – MAREK VRBA

Konkrétně šlo o známku 100 h III. typu s hřebenovým zoubkováním, na níž byl proveden přetisk Doplatit 50. S tím přitom byla vydána hodnota 50/500 h, Poř. DL 45, a známa je i nevydaná 50/400 h, Poř. DL 45 AN. Nález přetisku na jiné hodnotě – v tomto případě dokonce na známce jiného vydání – by byl velkým překvapením a současně povzbuzením, že i po více než devadesáti letech od vydání lze nalézt něco nového.

Přetisk na předložené známce svým tvarem a barvou vypadal na první pohled věrohodně a majitel předpokládal, že by mohlo jít o zkusmý tisk nebo chybotisk.

Při zkoumání pravosti jsme postupovali standardním způsobem. Obraz známky a jejího přetisku jsme zvětšili pomocí klasického binokulárního mikroskopu zvětšovacího 40x, a dále pomocí mikroskopu spojeného s obrazovkou monitoru, kde jsme dosáhli zvětšení 200x. Stejným způsobem jsme prohlédli několik zaručeně pravých známek standardního vydání se stejným přetiskem, které jsme vybrali z většího počtu ve snaze použít pro srovnávání známky s přetisky co nejrozmanitějšími z hlediska provedení tisku a odstínu barvy (standardní známka Poř. DL 45 vyšla ve vysokém nákladu 8,2 mil. kusů /nejvyšším v rámci emise/ a vzhledem k jednoduchému provedení přetisku se u něj vyskytuje řada rozdílů). Při vzájemném porovnání zvětšenin jsme mezi zkoumanou známkou a srovnávacími exempláři konstatovali rozdíly v odstínu barvy přetisku a jejího lesku (na zkoumaném přetisku je světlejší, lehce našedlá a více lesklá), kterým jsme ale s ohledem na už zmíněný vysoký náklad standardní známky nepřikládali větší význam a uvádíme je jen pro úplnost.

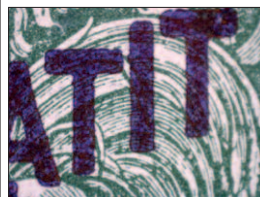
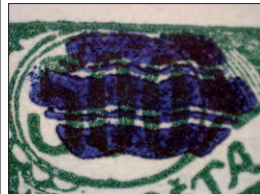
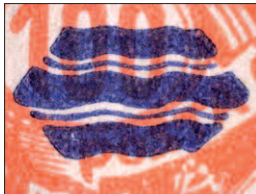
Za důležitější považujeme výsledky prohlídky tvaru a provedení přetisku. Ten je na zkoumaném exempláři

otištěn čistě, barva je rovnoměrně nanášena v ploše i vytlačena do okrajů (tzv. fuláž). Několik menších odlišností ve tvaru jednotlivých písmen a číslic jsme konstatovali, ale prozatím nevzali v úvahu, protože by bylo nutné provést prohlídku všech přetiskových polí pravých známek (k tomu bychom museli přistoupit, pokud by se nám nepodařilo ověřit pravost, resp. nepravost přetisku jiným, časově méně náročným způsobem).

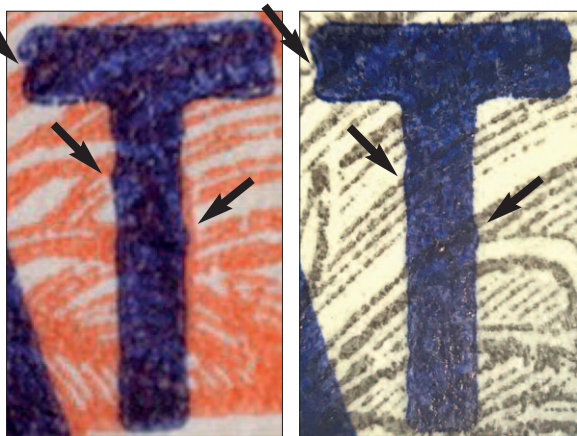
Výsledkem této části zkoumání bylo konstatování, že celková podoba zkoumaného přetisku je nápadně dokonalá. Toto zjištění je přitom charakteristické pro padělky přetisků „skupiny K“, jak je popsal F. Beneš v řadě článků ve Filatelii.

Zkoumaný přetisk

Pravý přetisk

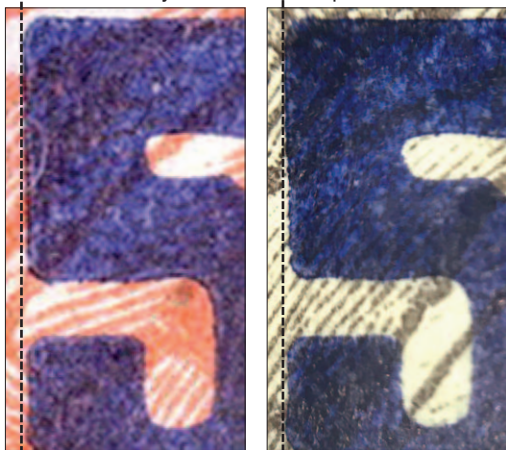

Proto jsme do těchto pramenů nahlédli a zjistili, že ve F7/05 je v rámci článku F. Beneše „Nové nebezpečné padělky a česká filatelie“ vyobrazen padělek známky 50/400 h Doplatit 1926, který byl vystaven v Poštovním muzeu v Praze na přelomu let 2010-11 v rámci představení exponátů členů KF 00-65 Apollofila.

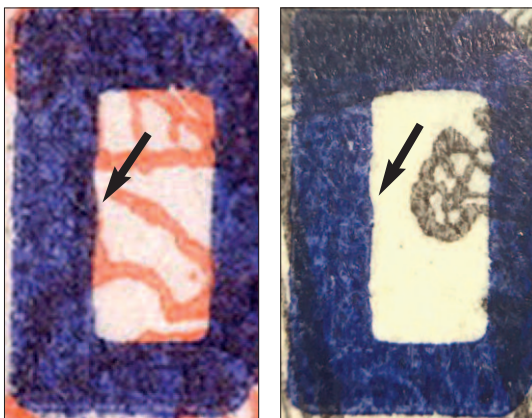

Tento exponát je součástí rozsáhlého souboru padělků ke škodě sběratelů, sestaveného v průběhu let F. Benešem, a členové Komise znalců SČF jej využívají jako srovnávací materiál. Zmíněný padělek známky 50/400 h jsme v něm tedy vyhledali a už popsáním způsobem porovnali jeho přetisk se zkoumaným exemplářem 50/100 h. Výsledkem bylo, že oba přetisky se shodovaly, a to jak neobvykle „dokonalým“ provedením přetisku, tak v detailech jeho kresby.

Porovnání některých detailů obou padělků:

Levý okraj „5“ je lehce nakloněný.

Vnitřní levý okraj „D“ s výstupkem.

První „T“ vlevo nahoře s výstupkem, vodorovná část na obou stranách se stejnými výstupky.

Z toho lze dovodit, že oba přetisky byly provedeny stejným způsobem ze stejného přetiskového pole. A protože srovnávací exemplář 50/400 h byl už bezpečně identifikován jako padělek ke škodě sběratelů, jde v případě přetisku zkoumané známky 50/100 h rovněž o padělek.

To potvrdila i prohlídka povrchu přetisku provedená na obou známkách pod binokulárním optickým mikroskopem ve 40násobném zvětšení, při nastavení šikmo proti nepřímému dennímu světlu. Oba přetisky měly povrch přetisku shodný, a současně rozdílný oproti přetiskům zaručeně pravým. Příčinou tohoto stavu je vedle odlišné barvy i odlišný povrch přetiskové formy (zda v případě padělků šlo o leptaný štoček nebo odlitý stereotyp není dosud známo), v kontextu už identifikovaných padělků „skupiny K“ však lze odhadovat, že k přetiskování byly použity formy z tvrdého plastu, na povrchu pokovené.

Výsledek tedy známe: Známkou 50/100 h Doplátit není nově doloženou raritou, ale již popsáním padělkem, který byl předložen na dosud nepopsané hodnotě. K tomuto závěru bychom došli i kdybychom neměli k dispozici srovnávací exemplář nacházející se ve zmíněném studijním souboru padělků – šlo by však o delší a pracnější cestu. A v tom vidíme hlavní rozdíl současných vztahů a způsobu práce členů Komise znalců SČF oproti našim předchůdcům. Ti totiž často odmítali vzájemně sdílet zjištěné poznatky, které si naopak chránili jako své know-how. To jim v konkrétních případech skýtalo konkurenční výhodu oproti ostatním znalcům, rubem však bylo, že si v jiných případech museli všechno zjišťovat od základu sami a nezbylo jim tedy, než chovat se jako stryc František z Jirotkova Saturnina („Ukažte mi malou násobilku a na zbytek si už přijdu sám...“). Důsledkem tohoto stavu byly časté – a zbytečné – omyly, které sběratelům způsobily řadu ztrát. Domníváme se, že tento náš odlišný přístup dávající přednost spolupráci je výhodnější – pro znalce i pro sběratele. A že přináší ovoce: Znaleckých omylů dramaticky ubylo, a pokud se s nimi setkáváme (a k tomu bohužel stále dochází), jsou spojeny s osobami, které nejsou členy Komise znalců Svazu českých filatelistů. ■